

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Az erdélyi rom. kath. status gyűlésének jegyzőkönyve 1879. évben.

(Vége.)

III. ülés

szerdán, november 12-én 1879.

Elnökölt: Fogarasy Mihály erdélyi püspök ur ő nmlga.

Jelenvoltak a megjelent tagok.

Jegyzettek: Veszely Károly egyházi, Finály Henrik világi jegyző.

19. Olvassatik a II. ülés jegyzőkönyve. —

Megállíttatik és hitelesíttetik.

20. Említésbe jöven, hogy a statusgyűlésre meghívott és a statusgyűlésre megjelent tagok teljes névsora külön-külön beigtattassék a statusgyűlés jegyzőkönyvébe, —

ez intézkedés határozatilag állandó utasításul állíttatik meg a statusgyűlés jegyzői számára; egyszersmind sajnálattal állapítja meg a statusgyűlés azt a tüneményt, hogy a meghívottak közül sokan nem jelentek meg a statusgyűlésre, mint sajnós jelenségét a csekély érdeklődésnek az illetők részéről. A tagok névsora következőleg van összeállítva:

A) Az 1879. évi november 10-ére kihirdetett statusgyűlésre meghívottak:

I. Igazgatótanács: Páll Sándor, alelnök; Lönhárt Ferencz, Barts Ferencz, Kardos Ignác, Veszely Károly, Kolosy Antal, Pakó János, Várady Móricz, Éltés Károly. — Br. Bornemissza János, gr. Eszterházy János, Bélydy Gergely, Mikó Mihály, Pócsa József, Tolnay Gábor, Simon Elek, Gál Lajos, Züllich István, K. Biasini Domokos, dr. Török Albert, Finály Henrik, Benel János, Torma Károly, Tamásy Sándor, dr. Farkas Lajos t. előadó, Frits Albert t. titkár, ifj. Filker Elek titkár, Haller Rezső az alapok ügyvéde.

II. Patronusok. Dignitariusok. Főrendi tagok: Gr. Kálnoky Dénes, gr. Bélydy Ferencz, gróf Bethlen Kamilló, gr. Eszterházy István, gr. Eszterházy Miguel, gr. Haller György, gr. Haller Jenő, gr. Haller Ferencz, gr. Mikes János, gr. Lázár Miklós. — Br. Jósika Lajos, br. Nopcsa Ferencz, br. Nopcsa László, br. Jó-

sika Pál, br. Jósika András, br. Jósika Kálmán, br. Bornemissza Tivadar, br. Szentkereszty György, br. Jósika Samu, br. Bálinttitt József. — Gajzágó Salamon, Gál János, Pekry István, Dindár József, Toroczky Sándor, Ugron Lázár, Pap Alajos, Tolnay Regináld, Sándor László.

III. A királyi kincstár képviselői: Bisánszky János, pénzügyi igazgató; Groisz Károly, pénzügyi tanácsos; Girsik János, jószág-igazgató; Cseh Lajos, bánya-igazgatósági elnök; Follért Ferencz, posta-igazgató.

IV. Főispánok. Alispánok. Polgármesterek: Gr. Eszterházy Kálmán, Ajtay Mihály, Placsin-tár Dávid, Tompos Gergely, Török Bertalan, Hössler Nándor, Sennor Ágost.

V. Magyar kir. ítélőtábla Maros-Vásárhelytt: Báró Apor Károly, elnök; Gecző János, tanácselnök; Endes Gábor, bíró; Sándor János, bíró; Sebestyén Mihály, kir. főügyész.

VI. Országgyűlési képviselők: Gábor Péter, Lukács Béla, Ugron Ákos, Jakab Bogdán, Ugron Gábor, Lukács László, Balásy Lajos, Mikó Bálint, Sántha Lajos, Boér Antal, gr. Nemes Nándor, Kühnle Lajos, Lázár György, Miksa Elek, br. Jósika Gyula, Tibád Antal, Gál András, Lázár Lajos.

VII. Esperes-kerületi világi képviselők: Károlyfehérvári kerület: Kis Bálint, Zeyk Antal. Bányavidéki kerület: Török Antal, Scharschmid György. Sepsimiklósvári kerület: Br. Rauber Nándor, dr. Otrobán Nándor. Nagy-szeben-fogarasi kerület: Békésy Márk, Gidófalvi Géza. Alesiki kerület: Tankó Ferencz, Márton Ferencz. Felcsiki kerület: Bocskor Mihály, Sándor Mihály. Erzsébetvárosi kerület: Dr. Wolf József, dr. Kein Adolf. Gyergyói kerület: Puskás Ferencz, Császár József. Hunyadi kerület: Ifj. Horváth-Toldi Lajos, Góla József. Kolozs-dobokai kerület: Biró Pál. Korbuly Bogdán. Küküllői kerület: Horváth János, Gál Domokos. Marosi kerület: Macskásy Ferencz, Turmán László. Kézdi-orbaii kerület: Br. Apor János, Szentiványi Ignác. Belső-szolnoki kerület: Torma István, Krémer Samu. Torda-aranyosi kerület: Kovács János, Ferenczi Miklós. Udvarhelyi kerület: Gr. Haller József, Papp János.

VIII. Nagyobb egyházközségek képviselői: Brassó: Mayer József. N-Szeben: Steiner Albert. Gy.-Szt-Miklós: Kedves Tamás. Gy.-Alfalu: Horváth Károly. Kolozsvár: Wolf János, Szamosy János és Mály István.

IX. Káptalani tagok: Andrásy István, Hubatschek Ádám, Nagy Imre, Beke Antal, Kapatán Márton, Gergely Ignác.

X. Kerületi esperesek: Eránosz Jeremiás, Nagy Lajos, Bálint Károly, Szabó János, György István, Möller Ede, Demeter Endre, Salamon Alajos, Véber Béla, Simon Endre, Kovács Ferencz, Márkovich Jakab, Kornéli Dénes, Csákány Adeodát esperes helyettes.

XI. Szentszéki ülnökök: Ninger Ignác, Schnabl Ferencz, Kovács Simon, Molnár János, Roszkosny Elek, Gidófalvy Gergely, Fábian Sándor.

XII. Espereskerületi papi képviselők: Publíg Gergely, Vargyasy Ferencz, Buzás Mihály, Bodó Alajos, Décesei Péter, Ágoston Károly, P. Blága János, Finta István, id. Lőrincz Ferencz, Andrásy József, Apostol Alajos, Bakk Endre, Bálint László, Debreczeni Lajos, Jung-Cseke Lajos.

XIII. Szerzettartományi főnökök: P. Simon Jukundián.

XIV. Püspöki lyceumi tanárok: Balog Elek, Tódor József, Balogh Ignác, Ávéd Jakab, Szentmiklós Jenő.

XV. Finővelde igazgatók: Imets F. Jákó, Biró Béla, Rieger Gottfrid, Karácson Márton, Szijjártó Izidor.

XVI. Gymnasiumi képviselők: Móricz Gyula, Salzbauer János, Paál Gyula, Daróczy János, Straubert Ödön, Szongott Kristóf.

B) Az 1879-iki november 10-ikén az erdélyi katolikus status közgyűlésén megjelent és igazolt egyházi és világi tagok névsora: Fogarasy Mihály püspök-elnök, Lönhárt Ferencz, Krémer Sámuel, br. Jósika Lajos, gr. Eszterházy János, Ávéd Jakab, dr. Mály István, Kolosy Antal, Tolnay Gábor, Tolnay Regináld, Bálint Károly, br. Jósika Samu, Finály Henrik, Demeter Endre, Gál Lajos, Ágoston Károly, Horváth Károly, Bodó Alajos, Szongott Kristóf, Groisz Károly, Csákány Adeodát, Török Bertalan, Páll Sándor, Molnár János, Barts Fer., dr. Török Albert, Placsintár Dávid, dr. Éltes Károly, Lőrincz Ferencz, dr. Farkas Lajos, Veszely Károly, P. Simon Jukundián, Rieger Gottfrid, Züllich István, Török Antal, Balog Elek, Karácson Márton, Cseh Lajos, Ferenczi Miklós, Buzás Mihály, Geczó János, Papp János, Benel János, Nagy Imre, P. Blága János, Roszkosny Elek, Biró Béla, Salzbauer János, Balogh Ignác, Schnabl Ferencz, Filker Elek, K. Biasini Domokos, Fábian Sándor, Gergely Ignác, Korbuly Bodogné, Gidófalvi Géza, Gidófalvy Gerő, Móricz Gyula, Márkovich Jakab, Straubert Ödön, Kardos Ignác, dr. Otrobán Nándor, Bálint László, Pekri István, Simon Endre, dr. Tódor József, Wolf János, Ugron Gábor, Andrásy József, Frits Albert, Imets Jákó, Beke Antal, Szentmiklós Jenő, Jung-Cseke Lajos, Daróczy János,

Kovács Ferencz, Mikó Mihály, Turmán László, Sebestyén Mihály.

Az a 40 egyházi és 40 világi tag.

21. Felhozatik, hogy a brassói gymnasiumhoz 1870-ben kinevezett tanárok fizetéséből az ottani adóhivatal egyéenkint 73 frtnyi „szolgálati díjt“ vont be illeték-telenül, a melyet több rendbeli sürgetés után sem lehetett visszanyerni. —

Az igazgatótanács megbizatik, hogy tegye meg illetékes helyen a kellő lépéseket e sérelem orvoslására, miután ez egyszerűen csak egy hivatalos közeg tévedésére viendő vissza.

22. Indítványba jó, hogy azoknak a statusgyűléseknek a jegyzőkönyvei, a melyek még nincsenek kinyomatva, nyomassanak ki. —

Az indítvány elfogadtatik.

23. Püspök ur ő nmlga kijelentvén, hogy a jelen statusgyűlés tárgya ki van meritve, legszívesebben köszönetet mond a tagoknak azon készségért és egyetértő közreműködésért, melyet a tanácskozásoknál tanusítottak s azon kiméletes magatartásért, melylyel vele szemben viseltetni sziveskedtek.

24. Az éljenzéssel fogadott főpásztori bezáró szavak után Finály Henrik világi jegyző meleg szavakban mond köszönetet püspök ur ő nmltnak azon bölcs vezetéséért, melynek a tanácskozások közben hozott fontos határozatok köszönhetők, kívánva, hogy ő nagyméltóságának az Ég adjon még hosszas életet, hogy az általa kezdeményezett s fejlesztett önkormányzati mű betetőzését is boldog jóllétben érhesse meg.

Az ismételten fölhangzó éljenzés viszhangjával az 1879-ki statusgyűlés szerencsésen befejeztetett.

A harangokról.*)

5.

Fejtegetésünk utolsó cikkének a végén azt mondtuk, hogy egy hat harangu combinatióból származik a legszebb, a legmagasztosb harangozás; de azt is állítottuk, hogy ez esetben nem szabad a diatonicus sorrendet egyedül alapul venni; hanem azt összeköttetésbe kell hozni az accord szerint hangzó sorrenddel. Megmondjuk az okát. Hat egy időleg huzott, különböző nagyságu harangból kettő vagy több is csaknem mindig együtt fog hangzani; tehát harmoniát fog alkotni és a harangozás melodicus alapját meg fogja zavarni és elhomályosítani. Hat, diatonicus sorrendben egymásután következő harang e módon több dissonantiát képezne, mint consonantiát, és a dissonantiák melodicus föloldása többé nem volna kivehető.

De ha a harangok hangjait úgy rendezzük, hogy azok által egy négy hangból álló diatonicus harangzó egy három hangu — accordos — harangszóval összeköttetik: egy szép melodia mellé még egy harmonicus kíséretet is nyerünk, mi által — véleményünk szerint — a legmagasztosbat értük el, mit harangozás által elérhetni.

Ez összeköttetésre nézve két eset fordulhat elő.

*) Lásd lapunk idei 14. és 19. számát.

Vagy a legnagyobb három harangot öntetjük accordban és felül folytatjuk a melodicus négyest; vagy alant lesz a melodicus négyes és a negyedikhez öntetjük az accord második és harmadik hangját. A harangozás ekkor ily hangviszonyban alakul:

Ut, mi, sol, la, si, ut; például: *c, d, g, a, h, c*; Vagy: *Ut, re, mi, fa, la, ut*, azaz: *c, d, e, f, a, c*. Bajosan tudnók elhatározni, hogy a két combinatio közül melyiknek adjuk az elsőbbséget. A különbség a kettő között csak az, hogy a második esetben — a második, harmadik és negyedik harangnak nagyobb sulya miatt — nagyobb volna a költség, mint az első esetben.

De már most lássuk gyakorlatilag a dolgot!

Az eddig fölfejtett elvek szerint p. o. a kolozsvári plébániai templom harangjaival, miután az ötnök következő hangja van a legnagyobbon kezdve: *a, h, f, g, d*, ily módon lehetne egy szép, melodicus harangozást eszközölni:

Az első és második harang *ut, re* vagyis: *a, h*, hangon szólván, a harmadik úgy volna átöntendő, hogy *mi* vagyis *cis*, és a negyedik úgy, hogy *fa* vagyis *d* hangu legyen; lenne így a négy (az ötödik nélkül): *Ut, re, mi, fa*, vagyis: *a, h, cis, d*. És miután az első ritkábban huzatik, az ötödik is — mely két nyolczaddal magasabban hangozván a többieknél, ezekhez egy sem talál — úgy átöntendő, hogy *dis* hangot adjon s csak akkor huzassék, a mikor a nagy harang nem szól, és ez adná a következő melodicus harangozást: *ut, re, mi* vagyis: *h, cis, dis*.

E szerint két melodicus harangozásunk volna; t. i.

1) mikor a nagy harang is szól: *Ut, re, mi, fa* vagyis: *a, h, cis, d*;

2) mikor a nagy harang nem huzatik: *ut, re, mi* vagyis: *h, cis, dis*. Magától értetődik, hogy a *d* és *dis* hangu harangokat soha sem lenne szabad együtt huzatni.

A mi pedig az átöntés költségeit illeti, miután a három átöntendő harang körülbelül huszonöt mázsát tesz, egy mázsára 30—40 forintot számítva, az átöntési költség tenne 750—1000 forintot, és lenne Kolozsvártt, — mely harangok dolgában sok nagyobb városban tul-
tesz, — egy kettős, szép melodicusharangszó.

Vesszely Károly.

Lelkipásztorkodási esetek.

VII.

Nt. Balogh I. tanár ur, ismeretes kérdésére adott szerény válaszuk miatt, jelen lapok legközelebbi számban oly dühvel ront igénytelenségünknek, miszerint önkényt ama gondolat merült föl bennünk, hogy az i. t. kollega urnak nagyon is a tyukszemére léptünk. Bocsásson meg a t. kollega ur, ha ez csakugyan úgy volna, mert az tudtunk-és akaratonkon kívül történt. Jól tudjuk ugyanis, hogy az az embernek legérzékenyebb (ha nem is a legfinomabb) oldala. A t. kollega ur ugyanis „fendricsért“ replikájában kirugva lábai alól a száraz tárgyilagosság egyedül becsületes talaját, oly térre

csap át, melyen mi őt — újból bocsánatot kérünk — nem követhetjük. Nem, mert megtiltja azt nekünk azon etiquette parancsolta discretió, melylyel tartozunk legelőször is t. kollega urnak, mint tanár urnak, aztán pedig e becses lapok nagybecsűit olvasóinak. Nem, mert azon posványos téren oly kártékony miasmák szoktak kifejlődni, melyek még egy oly sűrű vért is lázas izgatottságba tudnak hozni, mint a t. kollega uré: s rajtunk is megtörténhetnék azon szerencsétlenség, hogy tiszta, világos konstrukciók helyett, épen akkor, midőn azokra a legnagyobb szükség van, érthetlen zagyvalékot nyujtanánk kegyes olvasóinknak.

Mi tehát a t. kollega urra bizva ama hálátlan térnek kultiválását, szigoruan magához a tárgyhoz kívánunk ragaszkodni, s újból és újból is hangsulyozva tekintélyek által támogatott válaszukat, bátorkodunk jelen alkalommal a t. kollega ur figyelmét a következő pontokra fölhívni:

1. Felszólítjuk a t. kollega urat, sziveskedjék igénytelen „sorainkra, illetve szavainkra“ ama talán irántunk kiméletből (?) elhallgatott „különbben jogos észrevételeit“ minden habozás és kimélet nélkül megtenni. Mert ez ám a dolognak a veleje, nem pedig az, a mit „nem a legnagyobb loy a l i t á s t tanusító“ replikájában emleget.

2. Figyelmeztetjük, hogy ha fölvetett kérdésére kívánságának megfelelő választ ohajt, akkor helyesen is tegye föl a kérdést. Ha ugyanis a t. kollega ur azt kérdezte volna: egy tirol-i illetőségű kóbor házassulandótól minő okmányokat kell az eskető lelkésznek követelnie, hogy őt megeskethesse: mi is bizonyára ama „a lelkipásztorkodási téren érdemes és gazdag tapasztalatu paptársunkkal“ ugyanazon miniszteri rendelet alapján azt feleltük volna: „minthogy jelen esetben az illető tirol-i, mint tirol-i származású, csakis illetékes közigazgatási hatósága engedélye mellett léphet törvényes házasságra.“ De a t. kollega ur nem ezt kérdezte, hanem azt, hogy ezen kóbor házassulandónak hol kell kihirdettetnie? Erre pedig, úgy hisszük, elég kimerítően megfeleltünk.

3. Engedjen meg a t. kollega ur, ha kétségbevonni bátorkodunk azt, mintha „összes jó akarata csak oda irányult volna, hogy olvasóitól egy ilyen, — valóban nem „csodabogár“ (s épen ez az, mi csodálkozásunk tárgyát képezi) — dologra vonatkozólag véleményt halljon; mert hiszen a) a kérdés — újból hangsulyozzuk — úgy a mint fölvetve van, oly világos és egyöntetű feleletet kívánó, hogy arra nézve elágazó vélemények jelenleg már nem is létezhetnek; hivatkozunk az általunk felhozott szerzőkre; b) mert ezen esetben nem sóvárgott volna a t. kollega ur „köszönettel“ az adandó megfejtés után; végre c) hozott föl a t. kollega ur ennél sokkal nehezebb s bonyolódottabb eseteket, miért nem volt tehát ott is oly kíváncsi az olvasóitól adandó véleményekre? — De miután épen a kérdés világossága és könnyüése miatt föl nem tehetjük, hogy annak megfejtését a t. kollega ur ne tudta volna, s így annak megfejtését másoktól ohajtotta volna megtudni: érdekes lesz tehát kutatni, mi vihette a t. kollega urat

e kérdés szellőztetésére. Nem nehéz a valódi okra ráakadni. Én ugyanis már az eset elbeszélésénél gyanítottam, de replikájából már teljesen meggyőződtem, hogy a t. kollega urral ama különös malheur történt, miszerint a kérdéses eset egyes körülményeit összezarván, nem tudott kiutat találni, a szunyogból élénk phantasiája csakhamar tevét formált, s ezért sohajtozott „köszönettel“ az adandó felelet után, megigérni kegyeskedvén még azt is, hogy azt „kis lapunk is közölni fogja.“ Mily zavarban lehetett ugyanis a t. kollega ur a kibontakozásnál, világosan tanusítja már az is, hogy érdeméhez képest méltatott replikájában ugyanazt, a mit a linczi „Theologisch-praktische Monatschrift“ alapján állít, nemsokára ama dus tapasztalatu paptársnak válaszával irgalmatlanul lerontja; azaz ugyanazt állítván és tagadván egy időben, egy óriási zerusra lyukad ki.

4. Ha a t. kollega urnak — miként állítja — ama kérdés fölvetésénél nem volt szándékában „valakinek — mások által még nem is képzelt — tudományát szelőlőztetni“ : ugy legyen meggyőződve, hogy adott feleletünkben nekünk sem volt célunk a t. kollega urnak „képzelt tudományát“ kétségbe vonni avagy megtámadni. Más, annál sokkal közérdekűbb volt, a mi „mély csodálkozásunk kifejezése mellett“ adott válaszuknak czélja, melyet, ha a t. kollega ur úgy kívánná, nyilvánosságra hozni sem vonakodunk.

5. A t. kollega ur az általunk adott választ „nem a legillőbb szerénységet tanusító“-nak sziveskedik bélyegezni. Mi nyílt homlokkal felszólítjuk az igazság érdekében, hogy állítását főnjelzett válaszukból bizonyítaná be, különben mi készek leszünk a t. kollega ur replikájának illoyalítását a kellő világításba helyezni.

Végül pedig bátorkodunk t. olvasóink figyelmét a fölvetett kérdésre, az általunk adott feleletre, s az ezt követő replikára felhívni, a levonandó ítéletnek nyugodt szívvel alávetjük csekélységünket.

Dr. Tódor József.

TÁRCZA.

Gyula-Fehérvártt.

Hol nagy Hunyady szent sirja van
S fölötte fényes temploma;
Négy század ül vele a sirban
S két toronyból egy csonka ma;
Orgona sir, zeng ének árja,
Mintha a hős szelleme járna —
Suttog a templom csarnoka

Hol diszlik a püspöki udvar,
Gyözve a mult vizályain;
Kard helyett könyvet forgat a kar,
Az uj-kor szellemharczain.
Emléket kér a Lépes sirja,
Mely ölében nagy hősét birja,
S áldás tenyész szent porain

Hol Károly király fehér lován
Maros vidékén eltekint,
Mig a büszke mén lába nyomán
Lát a török pokoli kint;
S mintha kiáltna a hős király:
Utamból török messze kiállj!
Belgrád nekem köszön megint! . . .

Hol a csillagda s papnövelde
Őrzi Batthyány hírnevét,
Kinek nagy lelke fölemelte
A hon jeles intézetét,
Melynek éke a kis kápolna,
Hol a szív imára hajolva
Megtalálja földi mennyét

Itt gyülnék egykor szent imára
Az est csöndes óráiban;
Áldást esdvén a szép hazára
Egyesült szívvel annyian! . . .
Felnézek rátok barnult falak;
Csak tiz éve, hogy nem láttalak
Másként, mint szép álmaimban! . . .

A mult jó napok visszatérnek,
Miként Noé galambjai;
S azok a szép emlékezősek
Mint olajfa zöld lombjai
Gondolatom azokon röpdés,
Hisz életünkben a mi kedves —
Azt a mult szokta nyujtani!

V. Cs. J.

Kisebb közlemények.

— Jelentés a csik-somlyói romai kath. főgymn. „Kölcsön-könyvtár“-ról. E czim alatt a tanári testület egyik tagtársának indítványára egy könyvtárt állított fel 1877 október 20-án, melynek czélja: a szegény tanulókat ingyen, a többieket pedig kevés használatdíj fizetése mellett tankönyvekkel és szótárokkal ellátni. (Bövebben lásd az 1877/8 évi Értesítőben.)

Azon jótékony szívek, kiknek közreműködésével állítottatott fel e könyvtár, jogosan megvárhatják, hogy adományaik mikénti elfordításáról értesüljenek, s egy szersmind tudomást vegyenek arról is, mennyiben értett el a cél. Igaz ugyan, hogy a gymnasium évi értesítőjében már a könyvtári alapszabályok értelmében is a könyvtárról jelentés tételik, de az értesítőt nem lehet oly sok példányban nyomtatni, hogy az adakozók mindegyikének küldeni lehessen. Épen azért jelenleg a nyilvánosság terén is tudomásvétel végett és az eszme további pártolása céljából jelentést tesztek.

A könyvtár alapítása óta mostanig (1879 okt. 20.) pénzbeli adakozás történt 1048 frt 34 kr.
Ezen összegből kiadott 925 frt 28 kr.
Kamatkozás végett elhelyezett 200 frt — kr.
Az adakozási és kiadási összeg között előforduló differentiát a használati díjakból történt bevétel okozza.
Könyvvállomány 1207 kötet.

Részletezve: az 1877/8. tanévben bejött

a) adakozás utján	117 kötet,
b) vásárlás utján	228 kötet,
c) az ifjúsági olvasó-könyvtárból áttétetett	65 kötet.

1878/9. iskolai évben:

a) adakozás utján	149 kötet,
b) vásárlás utján	385 kötet,
c) az ifjúsági könyvtárból áttétetett	5 kötet.

1879/80. isk. évben október 20-ig:

a) adakozás utján bejött	75 kötet,
b) vásárlás utján	207 kötet.

Összegezve:

a) adakozás utján bejött	341 kötet,
b) vásároltatott	820 kötet,
c) az ifjús. könyvtárból ájtött	70 kötet.
Két év alatt tehát begyűlt	1231 kötet.

Ebből a tanári és ifjúsági könyvtárba, mint nem tankönyv és szótár, áthelyeztetett 24 kötet.

Ez összesen a két évi eredmény. Egyelőre tervben van a könyvtár 116 tanuló számára berendezni az osztályok közt következőleg megosztva: VIII. oszt. 6, VII. oszt. 8, VI. oszt. 10, V. oszt. 12, IV. oszt. 15, III. oszt. 18, II. oszt. 22, I. oszt. 25. E terv legnagyobb részt már el is van érve. A szám évenként emelkedik mindaddig, míg az összes ifjúság tankönyv- és szótárral el lesz látva.

A könyvtár főállása biztosítva van részint az évi haszondíjból, mely már 80 frt körül jár, részint az évi adakozásokból. Évenként fizet egy 5 frtot, kettő 2 frtot, harminczhárom pedig 1—1 frtot.

126 tanulóra a könyvtár berendezése 2000 frtba kerül. Tehát innen látható, hogy bárha a két évi eredmény nagyszerűnek mondható, még távol vagyunk a céltől. 8—10 évre fog kiegészülni a könyvtár rendes bevételi körülmények közt. Hogy hamarabb létesüljön: az az érdeklődő nemes szivektől fog függni. A csik-somlyói főgymnasium, mely nemzetiségre és vallásra az összes birodalom intézetei közt legtisztább, mert csaknem mind székely és rom. katolikus, és itt a keleti határszélen a művelődés őrszeme, valóban a támogatást meg is érdemli.

Csik-Somlyó, 1879 október havában.

S z a b ó I s t v á n, s. k.,
e könyvtár öre.

— Gambetta lapja a „Republique Francaise“ jelenleg csak két pártot ismer Franciaországban: a clericalis (jobban mondva elvhű katolikus) és a republikánus (jobban mondva forradalmi) pártot. És e „gyöngéd“ elismerés nevezett lap részéről nem is megvetendő eredménye a szt-Lajos országában legujabban megindított „kulturharcznak.“ Arra mutat ugyanis, hogy Franciaországban az üldözött katolicismus kezd életjelni adni magáról s isteni erejének öntudatában törhetlen bátorsággal áll szembe az ellene irányzott támadásokkal. S nem is késik ezért a Voltaire-féle elvekkal saturált lap elnevezni azt, ha nem is a legfinomabb,

de elég találó hasonlattal „bikának“, melyet a Ferry-féle törvényjavaslat 7-ik §-sa által vél szarvánál megfogottnak. Vederemo !!!

— Az érzékek gépies működése. Plater Felix beszéli, hogy Oporinus János nyomdász, a midőn egy éjjel Plater atyjával bizonyos görög nyomtatványt javitgatott volna, a kézirat olvasása mellett elaludt, és azután még egy egész oldalt olvasott, a nélkül, hogy tudta volna. „Sőt önmagam is — folytatja tovább Plater — midőn egy este kedvencz hangszeremen huzamosb ideig játszottam, elaludván, a megkezdett darabot — a körülállók tanúsága szerint — egész korrekttül tovább játszottam. Wipacher erősíti, hogy ő egy este bizonyos feladvány leírásával volt elfoglalva, miközben elaludván, tovább folytatta azt, anélkül, hogy tudta volna mit irt. Galen önmagáról beszéli, hogy egy alkalommal, midőn egész éjjel kelle gyalogolnia, 185 méternyi utat aludva és álmodva tett meg, és csak akkor ébredett fel, midőn egy kőben megbotlott. Macnisch értesít arról, hogy a gyászos johnmorei (Spanyolország) visszavonulás alkalmával több katona elaludott s társaikkal tovább masiroztak. Végre Franklin említi unokájáról kiadott „Emlékeiben“, hogy ő egy alkalommal a southamptoni tengeri fürdőben hátou uszva elaludt, és majdnem egy egész óráig folytatta még az uszást, anélkül, hogy megfordult vagy lesülyedt volna, mit azelőtt alig hitt még lehetségesnek is.

— A kinek olyan könyvtár kell, mint a cszárncé. II. Katalin orosz cszárncé udvaronczaínak egyike, Korzakoff egyszer elhatározta, hogy állásához méltó könyvtárt fog berendeztetni, s ebbeli ohaját közölte is egyik hirnevesebb könyvkereskedővel. — „Minő könyveket parancsol excellentiád? — kérdi a könyvkereskedő. — „Pah! azt önnek tudnia kell, épen ugy, mint a cszárncónél, k i s e b b e k f ö l l ü l, n a g y o b b a k a l u l.“

— Hamar feltalálta magát. „Hol van Villars? — kérde egy segédtsitz, kinek a híres tábornokkal sürgős közleni valója volt. Villars tábornok épen a legközelebbi sátor mögött volt és hallotta a kérdést. — „Legalább a „Monsieur“-t nevem elé tehetne volna“, mondá előlépve. — „Bocsánat excellentiád! — felele a segédtsitz gyorsan feltalálva magát — „én soha sem hallottam azt mondani: „Monsieur Caesar“, „Monsieur Sándor.““

— Harangmegáldási ünnepély és nyilvános köszönet. Maros-Illye, november 5. 1879. A maros-ilyei ifjúság által folyó 1879. évi augusztus hó 31-én tekintetes Pipos Lázár kir. járásbíró ur diszkurtjében rég használhatlan (elhasadt) kis harangunk ujra öntés javára rendezett jótékonycélú zártkörű tánczvigalom alkalmával e célra befolyt 62 frt és 47 kr. tisztajövedelemből a kis harang Aradon újraöntetvén, a kegyesen nyert magas főpásztori engedély folytán Mindenszentek ünnepén f. é. november hó 1-én alkalmi szentbeszéd tartása mellett általam benedicaltatott, s még ez alkalom-

mal először is a kenyér és bornak a legszentebb testvére és vérévé való átváltozását hirdetvén — Isten dicsőségére és a hivek legnagyobb lelki örömére, több évi némasága után megszólalt.

Ez alkalommal e becses lap t. olvasóközönségének sietek tudomására hozni azt is, hogy a kitűzött jótékonycélra báró Jósika Lajos 6 excja 10 frtot, báró Bornemissza János 6 excja 20 frtot és báró Bornemissza Tivadarné született báró Jósika Rózália kegyurnónk 6 nagysága 10 frtot nagylelkűen ajándékoztak, megmutatván ezáltal is azt, miszerint a nagy és vallásos elődöknek mint minden hazafias ügyben, ugy az ősi keresztény erényekben is méltó utódaik.

Különben nagylelkű kegyurunk adakozásairól és kegyurnónk 6 nagysága áldozatkészségéről a ki több év óta sajátkezűleg munkált s így annál értékesebb, szebbnél-szebb miseruhákkal látja el templomunkat, itt sokat mondhatnék, de szerénységöket nem akarván sérteni, csak azt említem meg, hogy ez évben is egy gazdag hímzésű diszes mennyezetet, mely báróné 6 nagyságának szintén saját munkája, továbbá egy szép pluvialét és stolát ajándékoztak templomunknak; ezeknek értéke együttesen legkevesebb 150—160 forintra tehető.

A kegyes adakozóknak, kik között 6 excellentiaik kimagaslának, nagylelkű ajándékaikért; a nemes ifjuságnak pedig, mely ily jótékonycélú tánczvizalom rendezésével valóban nemes vallás-erkölcsösségéről tett bizonyosságot, a kitűzött cél elérhetése körül tett buzgó fáradozásaiért itt is azon erős hittel mondok magam és hiveim részéről köszönetet, hogy ha mi jóságukat csak megköszönni, de meghálálni nem is tudjuk, az Ur, kinek dicsőségéért áldoztak és fáradtak, kinek házát ékesítik, adományaitak bizonyára kedvesen fogadja, s fáradozásaitak nem hagyja jutalom nélkül.

Adja Isten, hogy mit az ujra öntött kis harang naponkint rendeltetéséhez hiven ércz hangon füleinkbe kiált, t. i.:

„Funera plango, fulmina frango, sabbata pango,
„Excito lentos, dissipo ventos, paco cruentos“ sziveinket is hasza át, hogy hívó szavára örömet menjünk az Ur házába, rettentens vissza a buntól, s akkor is, ha vészes időben halljuk intő szavát, akkor is, ha bus hangjával kedves halottainkat a sirba kíséri és még akkor is, ha beteg ágyunkon a haldokló szív lassu lüktetéséhez hasonlóan hallanók az 6 máskülönben sebes kongását, legyen vigasztalásunkra s figyelmeztessen minket, hogy az ima szárnyain emeljük fel elménket és szívünket Istenhez, ki mindenkor a halandók egyedüli, de legnagyobb vigasztalása. **B á l i n t E n d r e,**
lelkész.

Irodalom.

— A magyarországi rom. és gör. katolikus papság egyetemes névtára 1880-ra. Eddigelé több, inkább vagy kevésbé sikerült kísérlet bizonyítja, hogy ily egyetemes névtár szükséges, és szükségét sokan érzik,

ámbar nem lehet tagadni, hogy az eddigi kísérletek nem feleltek meg teljesen minden igénynek, melyet egyetemes név- és czímtárhoz csatoľunk.

Nem egyszerű schematismust szándékozunk nyújtani a papság és a javadalmak neveivel; hanem olyan könyvet, mely a magyarországi kath. egyház teljes kimerítő statistikája mellett mindazt adja, a mit az ugynevezett adresse-könyvek szoktak tartalmazni.

Könyvünk tartalma következő:

I. Az egyház központi kormánya. A bibornoki collegium, a romai congregatiók és központi hivatalok személyzete, a szerzetrendek előljárói; végül a nuntiatúrák.

II. A magyarországi papság érseki tartományok és egyházmegyék szerint. Minden egyházmegye rövid statistikai összeállítás után következnek a központi összes hivatalok és személyzet, a szentszékek illetékeségük meghatározásával stb. Minden plebániánál külön meg lesz nevezve a vármegye, utolsó postai, vasuti, gőzhajózási, távirtdai állomás, ugy, hogy ezen tekintetben a legkielegítőbb tájékoztatást adja minden irányban. Az összes papság hivatala vagy javadalma mellett teljes czimével, azonkívül pedig rögtöni feltalálás végett egy általános betürendes névjegyzékben fog foglaltatni.

III. A katonai és szerzetes papság és a női szerzetek statistikája szintén teljes és kimerítő lesz.

Végül az összes plebániák betürendes névjegyzéke következik.

Gondoskodtunk, hogy könyvünket kizárólag a legujabb adatok szerint állítsuk össze, ugy, hogy névkönyvünk valósággal az 1880-ik évre szóljon; s általában arra törekedtünk, hogy e névkönyv minden igényt kielegítsen, melyet egyetemes név- és czímtár iránt támasztani lehet.

A könyv diszes nagy formában, szép papiron, világos nagy betűkkel mintegy harmincz ivre fog terjedni; megrendelési árát a tömeges pártolás reményében csak 4 frtra tettük. Bolti ára 5 frt lesz. A megrendelések beküldésének határideje f. évi december vége; a könyv 1880. márczius elején okvetlenül meg fog jelenni s bérmentesen szétküldetni. Az utánvétellel történt megrendelések rendes szokás szerint bérmentetlenül küldetnek.

Megrendelhetők még alulirotnál, mig a készlet tart, s azonnal bérmentesen megküldetnek:

1. Lelkészi irattár. Az egyházi irály elméleti és gyakorlati kézikönyve. Szerkesztette Kiss Ottó. Második bővített kiadás. Diszes papiron, nagy 8-adrét, 416 lap. — Ára 3 frt o. é.

Tartalma: Bevezetés. Első rész. A hivatalos iratok külalakja. I. fej. A beadványok különféle fajai. II. fej. Az okiratok különféle fajai. III. fej. Anyakönyvek és kivonatok. IV. fej. Jegyzékek, naplók, számadások. V. fej. Bélyegkötelezettség és bélyegmentesség. Második rész. Hivatalos iratok tárgya. I. fej. Egyházi rendi ügyek. II. fej. Javadalmi ügyek. III. fej. Házassági ügyek. IV. fej. Egyházvagyoni ügyek. V. fej. Felekezeti ügyek. VI. fej. Adóügyek. Független. Különböző iratminták Erdélyi Elek, mező-kászonyi plebánostól.

2. Adóügyek. Független a Lelkeszi Irattár első kiadásához 34 lap. — Ára 40 kr. o. é.

3. Képek az egyháztörténetből. Irta Márton Nep. János 1878. Tiszta fehér papíron, 8-adrét, 372 lap. Ára 2 frt o. é. Ha öt példány vagy azon felül rendeltetik meg, ára egy-egy példánynak 1 frt o. é.

Tartalma: A végharcz. — A phrygiai rajongók. — Bölcsész és vértanu. — A két ephezusi zsinat. — A chalcedoni zsinat. — Az öskeresztény irodalomból. — A donatisták. — A lateráni zsinatok. — Az egyház békéje. — A III. század irodalmából. — A középkor szédelgői. — Az alexandriai iskola három mestere. — Luther.

4. A patak hidja. Keresztény elbeszélés. Irta Csiky Gergely. Ára 60 kr. o. é.

5. Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati lelkipásztorság köréből. Második évfolyam. 1879. Ára egész évre 4 frt. Az idei évfolyamnak eddig megjelent füzetéből (január—október) még néhány teljesszámú példányokkal rendelkezünk.

Temesvárott, 1879. október 20.

T o k o d y Ö d ö n,
papneveldei aligazgató.

— **Megrendelési iv „az egyetemes egyháztörténelem kézikönyve“** czim alatt megjelenendő műre. Midőn két évvel ezelőtt „A kath. egyházjogtan kézikönyve“ czimű munkámat közzé tettem: több oldalról, egy hasonterjedelmű és irányu egyháztörténelem megírására szólítottam fel. Én ugyan csekély erőim és tehetségeim érzetében eleve jól tudtam: mily nehéz feladat vár rám, ha e felszólításnak engedek; de megdölgölv, hogy a 40 es évek óta kath. szellemben irt egyháztörténelem nem jelent meg, s arról sem lévén tudomásom, hogy talán más, nálamnál hivatásosabb tehetség fog a hiányt pótlándó mű kiadásra vállalkozni: még a mult év folyamában hozzá fogtam, a sokaktól ajánlott munka szerkesztéséhez. Ámde szintén a mult év utólján Dr. Rapaics Raymund egri hittanár egy kitűnő, s minden tekintetben a kor színvonalán álló egyháztörténelem első kötetének közrebocsájtásával levén meg a magyar közönséget: az általam megkezdett művet fölöslegessé válttnak tartva, — annak folytatását egy időre abbahagytam. Később azonban fontolórá véve, hogy az említett nagyszabású egyháztörténelem mellett, egy kisebb terjedelmű hasonltárgyú dolgozat is, — mint a minőnek az enyémet terveztem, — megállhatja a maga helyét; sőt remélve, hogy a lelkes magyar közönség, mely a legközelebbi években a Dr. Csiky, Dr. Szeredy és általam rövid időköz alatt kiadott három egyházjogtant egyaránt buzgó pártfogásban részesíté: a pusztá véletlenségből egymást gyorsan követő két egyháztörténelem mindketteje iránt is érdekeltséget tanusítand; — megfontolva s remélve ezeket: újra folytattam a félbeszakított munkát, — melylyel már annyira haladtam, hogy annak sajtó alá rendezését is megkezdhetem.

Szerény munkálatom megírásánál főleg ama czélt tartám szem előtt, hogy a modern tudományosság ígé-

nyeinek megfelelő s oly alakba öntött egyháztörténelemmel gazdagítsam hazai irodalmunkat, mely esetleg a theologiai előadásoknál kézikönyvül is használható legyen. Ugyanazért a történelem anyagát, bár hiven, de akkép igyekeztem feldolgozni, hogy előadásom se tulterjedelmesnek, se pedig tulrövidnek ne legyen mondható. Rendszer tekintetében arra ügyeltem, hogy ugy az összes történelemről, mint különösen az egymással összefüggő történeti eseményekről könnyű áttekinthet nyujthassak. Felölelni s lehetőleg természetes sorrendben előadni igyekeztem mindazt, mi a legujabbkori történetirók vélekedése szerint a történelem körébe vág. Nagy figyelmet fordítottam arra is, hogy müvemben a legujabb történeti buvárlatok eredményei, valamint a modern kritikai vélekedések is előtűntetve legyenek. Végre egyszerű, világos nyelvezet, s tetszetős előadási modor által munkámat nem csak alkalmas iskolai könyvvé, hanem élvezetes olvasmánynyá is tenni iparkodtam.

A körülbelül 60—65 nagy 8-ad ivre terjenendő, csinos kiállítású müvem könnyebb megszerezhetés tekintetéből hat külön, — egyenkint 10—12 ivnyi, — füzetben fog megjelenni. — Egy-egy füzet árát 80 krajczárban állapítottam meg, mely összeg minden egyes füzet megjelenésekor ntánvél mellett lesz fizetendő s azért az előleges fizetést mellözni kérem. — Az első füzet (mely Krisztus születésétől a milanoi rendelet kibocsátásáig terjedő korszak történelmét tárgyalandja) folyó évi november közepe táján: a többi (szintén egy-egy korszak eseményeit felölelő) füzetek 3—4 havi időközben, a jövő 1880-ik év végéig; legkésőbb 1881-iki márczius utoljájáig fognak nap világot látni. — Hogy a nyomtatandó példányok száma felől tájékozhasam magamat: a legczélszerűbben levelező lapon eszközölhető megrendeléseket, folyó október 31-ikéig kérem nevemre czimezve (Vác, papnövelde) beküldeni. — Kilencz egyszerre megrendelt példányhoz a 10-iket tiszteletpéldány gyanánt csatolandó.

Vác, nov. 5-én 1879. Kazaly Imre, hittanár.

— **A Stöchl-féle philosophia erga intentiones megrendelőinek szives tudomásul.** Azon tisztelt megrendelőket, a kiknek jelentkezése bezárólag november 6-áig lett keltezve, kérem legyenek szivesek az intentiót a lapok utján közölt alakban végezni. A többieknek pedig az első füzet bellapján fogom az intentiók milyenségét tudtúl adni.

Egyuttal értesitem az érdekelteket, hogy ft. Huszár Károly ismert egyházi írónk a szent czél tekintetéből 250 intentiót volt kegyes reám ruházni és ezeknek megfelelőleg 50 frtot átküldeni. Az újabb megrendelések tehát erga 3 intentiones minden pénzküldés nélkül egyszerű levelezési lapon eszközölendők. Ezen megrendelők a füzetet bérmentve kapják.

Költséggkimelés tekintetéből óhajtantó, hogy egyszerre több megrendelés történjék.

Fáradhatlan írónknak pedig e kegyéért forró köszönetet mondok paptársaim nevében.

Dr. Z a f f é r y K á r o l y.

A napi események köréből.

— **Teljes bucsu.** A Bold. Szűz Mária szeplőtlen fogantatása hitczikkelyé emelésének 25-ik évfordulója ezen évben elközeledvén, XIII. Leo pápa ő szentsége ünnepélyesebbé kívánta tenni ezen évfordulót s a meghalt hivekre is alkalmazható teljes bucsut engedett mindazoknak, kik dec. hó 8-án mint a szeplőtlen fogantatás ünnepén, vagy ennek nyolczada alatt eső valamelyik napon töredelmesen meggyónnak, az oltári szentség mennyei eledelének asztalához járulnak, valamely templomot vagy nyilvános imaházat meglátogatnak és ott ő szentsége szándéka szerint áhitattal imádkoznak.

Főpásztorunk ő nagyméltósága legújabb körlevelében közlést tesz és elrendeli az erre vonatkozó pápai határozatot. fölhíván a lelkeskedő papok figyelmét, hogy a gondjaikra bízott híveket ez iránt előre oktasák s a bucsu elnyerhetése főnebb jelzett föltételeinek teljesítésére buzdítsák. A székesegyházban nov. 23-án történt ő szentsége ezen főpásztori gyöngéd gondoskodásának s a teljes bucsu nyerése föltételeinek kihirdetése.

— **Főpásztorunk ő nméltósága legújabb körleveléből:**

a) Sz. 3421./1879. Az egyházi diszöltönyök készítése és elárusításában tapasztalt szédelgések- és csalásoknak meggátlása okából, Kettl Károly linczi áldozár, az ottani „Szűz-Máriáról“ nevezett intézet (Marien-Anstalt) kebelében egy különös intézetet állított föl, melynek czélja mindennemű egyházi öltönyt jó, tartós, igazi kelmeből a legdiszesebb alakban készíteni, legmérsékeltbb áron elárusítani, és a tiszta nyereményt a szegény nőcselédék képzésével, védelmével és elhelyezésével foglalkozó Mária-intézet javára fordítani. Számtalan rendelések tétettek már ezen intézetnél Magyar- s más országokból s mint a száz meg száz bizonyítvány mutatja — teljes elismeréssel. Minélfogva ezen intézet, a tiszt. papságnak és kath. hitközségeknek figyelmébe kiválóan ajánlatik. Károly-Fehérvártt, 1879. október 31-én.

b) Sz. 3595./1879. Nemesovits Antal győri képezdei zenetanár „A gyakorlati orgonász“ czim alatt egy munkát szerkesztett, melynek tartalma a következő: 24 Elő- és utójáték. 61 Közjáték. 12 Dallamos orgona darab. 8 Pastorale. 20 Pastoral közjáték. 17 Átmenet. (Modulatio.) A mű, egyházi használatra kézikönyvül, az orgonatanításnál segédkönyvül szolgálhat s ugy a tanítóképezdekben a növendékek, mint a gyakorlati életben a kántortanítók által előnnyel használható. Tudván azt, hogy a szép orgonajáték mily nagy mértékben hat az istenitisztelet- és a hívek ájtatosságának emelésére: az említett munkát az egyházmegyei kántortanítók figyelmébe ajánljuk s arra a tanítóképezde igazgatóságának figyelmét is felhívjuk. A diszes kiállításu mű ára 1 frt 50 krban van megállapítva; a mű meg-

rendelhető: Győrött a szerzőnél, Budapesten Rózsavölgyi és társánál, s kapható minden hazai műkereskedésben. Károly-Fehérvártt, 1879. évi november 17-én.

— **Új vasutervezet.** Gróf Schweinitz Gyula Háromszékmegye főispánjával és több érdeklődővel a napokban értekezletet tartott, mely Háromszékmegye a keleti vasutal való összeköttetésének szükségességét kiemelve, a tervezett szárnyvonal irányára nézve is megállapodott. Ez értekezlet megállapodását gr. Schweinitz Gy. ur a következő értesítéssel közölte a nevezett megye közönségével: „Értesíteni kívánom Háromszékmegye közönségét, miszerint kezdeményezsem következőben a főispán urnál S.-Szentgyörgyön tartott értekezlet egy Derestyé—Hétfalu—Uzon irányában vezetendő, továbbá Földvárórról kiinduló s S.-Szent-György-nél átvezetett s az előbbi vonallal való csatlakozás után a hegység alján Nagy-Borosnyó—Zágon—Gelencze—Kézdi-Vásárhely—Bereczkre vezető másodrendű vasut kiépítésének szükségét belátván: elhatározta a szükséges előintézkedések megtételét, hogy ezen a megye jövő felvirágzását bizonyára előmozdító vonal létesülhessen. Legközelebb a hírlapok hasábjain az egész tervezetet nyilvánosságra hozom, addig az érdeklődők ugy nálam, valamint a megye főispánjánál bővebb értesülést nyerhetnek. Bereczknek Soósmezővel való összeköttetése tárgyalása további értekezések tartatott fön. A vonal további kiterjedése Brassó megyében illetékes helyen fog tárgyalatni. Kelt S.-Szt.-Györgyön, 1879. nov. 21-én. Gróf Schweinitz Gyula.“

— **A Kemény Zsigmond-társaság** nov. 23-án délután ülést tartván, megválasztá állandó bizottságait. A szerkesztői bizottság tagjai lettek: Gyárfás József, Karácson Márton, Lakatos Samu, Petelei István, Száva Farkas; a gazdasági bizottságé: Bihari Sándor, Filep Albert, Koncz József, Kovács Ferencz, Molnár Zsigmond; a felolvasási bizottságé: Csongvai Lajos, Deák Lajos, Fekete Gábor, Kerekes Samu, Sándor Kálmán. Minden bizottságnak tagjai egyuttal az elnökök és titkárok is. A legközelebbi rendes gyűlés december 7-én lesz, melyen dr. Csiki Kálmán nagyobb terjedelmű, érdekes értekezését a francia troubadourok koráról felolvassa Deák Lajos. Balázs Sándornak egy élénk vig beszélyét pedig Kerekes Sámuel.

— **A néptanítók katonai kötelezettsége.** A budai tanító-egylet Molnár Aladár orsz. képviselőhöz megkeresést intézett, melyben megkérlik, hogy a védtörvény tárgyalása alkalmával adjon kifejezést a tanítók ohajainak. Ohajjaikat a következőkben foglalják össze: minden hadkötelezett tanító köteleztessek az altiszti vizsga letételére, a tanítók fegyvergyakorlatokra vagy részleges mozgósítás idején hadiszolgálatra is csak az iskolai szünetidőben szólíttassanak és háboru esetén első sorban ujonczok képzésére és helyőrségi szolgálatokra alkalmaztassanak; a kik közülök honvédtisztek, a lakhelyükhöz legközelebb levő zászlóaljnál végezhessek az őszi fegyvergyakorlatokat; méltánytalannak tartják azt is, hogy a tanítók, a kik honvédtisztek, minden évben mennek fegyvergyakorlatra, míg a többi szabadságos honvédek három évben egyszer mennek.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: ÁVÉD JÁKÓ, BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, Dr. TÓDOR JÓZSEF.